

Ehdotus A 1966/UVU
Käsittelijä Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta

Mietintö, joka koskee jäsenehdotusta A 1966/UVU yhteispohjoismaisten rakennusteknisten määräysten laatimisesta ja vaatimuksesta vähentää kuluja ja edistää kilpailun lisäämistä

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että laaditaan yhteispohjoismaiset rakennustekniset määräykset ja asetetaan vaatimus kulujen vähentämisestä ja kilpailun lisäämisen edistämisestä.

Konservatiivinen ryhmä suosittaa Pohjoismaiden hallituksille,

että käynnistetään työ pohjoismaisten sääntöjen ja määräysten kartoittamiseksi sekä tunnistetaan ja minimoidaan niiden eroavaisuudet. Näin voidaan luoda parhaat mahdolliset edellytykset ammattialojen väliselle yhteistyölle ja yhteishankinnoille Pohjoismaissa, mikä voi sujuvoittaa työmarkkinoita ja vauhdittaa asuntorakentamista.

Taustaa

Pohjoismailla on useita samankaltaisia haasteita, kun kyse on asuntorakentamiselle asetettavista teknisistä vaatimuksista. Vaatimukset syntyvät ilmastosta, energiatilanteesta ja ammattiosaamisesta.

Samalla työmarkkinoilla tarvitaan joustavuutta, jotta työvoima voi työskennellä kaikkialla Pohjoismaissa ilman että yksittäisen työntekijän tarvitsee tuntea vain hieman toisistaan poikkeavia maakohtaisia sääntöjä ja vaatimuksia. Nuorten työllistäminen on yksi Pohjoismaiden neuvoston painopistealueista. Lisäksi tehdään paljon töitä rajaesteiden raivaamiseksi. Toisistaan poikkeavat määräykset muodostavat rajaesteen työvoiman liikkuvuudelle yli maarajojen ja ovat esteenä työvoiman käyttämiselle eri puolilla Pohjoismaita.

Määräyksiä ja sääntöjä harmonisoidaan monilla aloilla, mikä on tärkeää vahvan ja kestäväen Pohjolan varmistamiseksi. Samalla on varmistuttava, ettei harmonisointi johda siihen, että vaatimuksista valitaan aina tiukimmat, sillä se nostaisi kustannuksia ja näin pohjoismainen yhteistyö johtaisi pohjoismaisen kilpailukyvyyn heikkenemiseen.

Norjassa kaavoitus- ja rakennuslainsäädäntöä on yksinkertaistettu edellisellä vaalikaudella. Tässä yhteydessä päätettiin muun muassa vähentää luvanvaraisten toimenpiteiden määrää. Tämän ansiosta rakentajan ei tarvitse maksaa rakennuslupamaksua eikä kunnan tarvitse käyttää resursseja vähäisiin rakennusasioihin. Myös rakennusteknisiä määräyksiä yksinkertaistettiin. Tällaista työtä ja harmonisointia tulee jatkaa Pohjoismaissa.

Jatkossa on mahdollista myös yksinkertaistaa olemassa olevien rakennusten käyttötarkoitusta; esimerkiksi kunnan tai valtion omistamia kiinteistöjä voidaan muuttaa kokonaan tai osittain asumiskäyttöön ja asuntojen kehittämiseen. Näin voitaisiin ottaa asumiskäyttöön teollisuustontteja, pysäköintialueita ja muita alueita, joiden käyttö asumistarkoitukseen on rajallinen. Tämän tulee sisältyä kaavoitus- ja rakennuslainsäädännön ja rakennusteknisten määräysten yksinkertaistamiseen tähtäävään työhön. Ajatuksena on, että voidaan käyttää olemassa olevaa infrastruktuuria, rakennuksia ja laitteita hyödyntäen niitä kiertotaloudellisessa prosessissa.

Norjassa myös rakennuslupakäsittely on digitalisoitu. Rakennuslaadun virasto (*Direktoratet for byggkvalitet*) on luonut rakennussektorin yhteispalvelujen kautta (*Fellestjenester BYGG*) sähköiseen *Altinn*-asiointipalveluun täysin sähköisen rakennuslupaprosessin. Nyt markkinoilla on tarjolla useita kaupallisia digitaalisia hakuratkaisuja. Norjan kunnat voivat käyttää uusia digitaalisia rakennuslupakäsittelyn ammattilaisjärjestelmiä eByggeSak-hankkeen avulla. Tämä on tehostanut ja standardisoinut rakennuslupien käsittelyä, samalla kun se on edistänyt yhdenvertaista kohtelua, minkä ansiosta sekä elinkeinoelämä että kunnat voivat säästää aikaa ja rahaa.

Pohjoismaisten säännösten harmonisointia on tutkittu aiemmin, ja aiheesta on tehty raportteja, jotka osoittavat, mistä olisi eniten hyötyä:

Pääerot Pohjoismaiden rakennusmääräyksissä voidaan tiivistää lyhyesti seuraavasti:

- Norjassa rakennustekniset vaatimukset ja rakennuslupakäsittely on jaettuna kahteen määräyskokoelmaan: TEK17 ja SAK10. Muissa Pohjoismaissa rakennustekniset vaatimukset ja rakennuslupakäsittelyä koskevat säännöt on kerätty yhteen määräyskokoelmaan.
- Tanskassa ja Islannissa rakennusmääräyksistä säädetään erillisissä rakennuslaeissa, kun taas Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa kaavoitus- ja rakennuslait on koottu yhteen.
- Toimivuus- ja suorituskykyvaatimusten osuus poikkeaa toisistaan Pohjoismaissa. Tanskassa ja Ruotsissa toimivuusvaatimuksilla on korkea osuus.

Osuus on Norjassa hieman pienempi, kun taas Suomessa toimivuusvaatimuksia on paljon vähemmän.

- Aiemmissä raporteissa on todettu, että seuraavilla sääntelyaloilla on tarpeettomia tai epäloogisia eroavaisuuksia pohjoismaisten määräysten välillä:
 - esteettömyys ja esteetön suunnittelu
 - sisäilma ja terveys
 - paloturvallisuus
 - rakennuksen kestävyys ja turvallisuus.

Tätä taustaa vasten olisi toivottavaa, että Pohjoismaiden ministerineuvosto tarkastelee mahdollisuuksia parempaan harmonisointiin kilpailukykyisen ja kestäväen Pohjolan varmistamiseksi, niin että työvoiman osaaminen ja tiedot ovat käyttökelpoisia maiden rajojen yli.

Valiokunnan näkemykset

Erilaiset rakennusmääräykset ja kansalliset erot rakennuksille asetetuissa vaatimuksissa vaikeuttavat yhdessä maassa toimivien yritysten toimimista rajojen yli. Tämä vaikuttaa kielteisesti kilpailuun ja vaikeuttaa yhteispohjoismaisten kotimarkkinoiden kehittämistä.

Maiden erilaiset rakennusmääräykset aiheuttavat monenlaisia ongelmia esimerkiksi LVI-alalla, sähköasennuksissa, esteettömyydessä, palo- ja melusuojauksessa sekä näiden luokittelussa ja sertifiointissa.

Julkisessa sääntelyssä on esimerkiksi eroja tasoissa, joilla säännöt ja vaatimukset asetetaan, minkä lisäksi on erilaisia suosituksia, ohjeita ja viittauksia standardeihin, joilla on erilainen juridinen asema sen mukaan mistä maasta on kyse.

Nämä erot maiden välillä vaikeuttavat pienyritysten ja pientalotoimittajien toimintaa ja tuotannon sopeuttamista erilaisiin vaatimuksiin ja standardeihin.

Osa ongelmista on ratkaistavissa eurooppalaisella tasolla, mutta Pohjoismailla olisi suurta potentiaalia toimia edelläkävijänä ja luoda yhteisiä määräyksiä, etenkin täysin uusia rakennusmääräyksiä.

Laajempi harmonisointi loisi suuremmat markkinat kaikille pohjoismaisille yrittäjille ja auttaisi pitkällä aikavälillä alentamaan hintatasoa kuluttajien hyödyksi.

Yhteistyön ja yhtenäistämisen lisääminen uusilla sääntö- ja kehitysalueilla, kuten rakennusten ilmastoselvityksiä koskevat säännöt, rakentamisen kiertotalouden

arviointi ja digitalisaatio rakennusmääräysten yhtenäistämisen välineenä, voivat osaltaan lisätä kilpailua ja vähentää sen myötä rakennuskuluja.

Kasvu ja kehitys Pohjolassa -valiokunta asettuu tämän perusteella tukemaan konservatiivisen ryhmän edotusta, jossa ehdotetaan, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle, että laaditaan yhteispohjoismaiset rakennustekniset määräykset ja vaatimukset, jotta vähennetään kustannuksia ja edistetään kilpailua. Lisäksi ehdotetaan, että suositetaan hallituksille, että kartoitetaan pohjoismaisia sääntöjä ja määräyksiä niiden eroavaisuuksien tunnistamiseksi ja minimoimiseksi ja luodaan näin edellytykset työmarkkinoiden joustavuudelle lisäämiselle ja asuntorakentamisen vauhdittamiselle.

Tórshavnissa 8. huhtikuuta 2024

Stein Erik Lauvås (A)

Gunilla Carlsson (S)

Jani Kokko (sd.)

Kim Aas (S)

Per-Arne Håkansson (S)

Lars-Christian Brask (LA)

Mikael Lindholm (ÅC)

Sandra Listerby (Lib)

Hanna Räsänen (kesk.)

Lars Püss (M)

Liv Kari Eskeland (H)

Antti Kangas (ps.)

Vilhelm Junnila (ps.)

Erling Eidesgaard (T)

Gisle Meininger Saudland (FrP)